

De nieuwe Europese pensioenrichtlijn IORP II: hoe zit dat eigenlijk?

8 juli 2016

Begin juli 2016 stemde de Tweede Kamer in met een herziening van de Europese pensioenrichtlijnen. Over de zogenoemde IORP II is twee jaar onderhandeld door de lidstaten. In allerlei media is er aandacht aan besteedt. Soms is de informatie zakelijk en correct, soms is die emotioneel en minder correct.

Wat is IORP II?

IORP is een Europese richtlijn voor pensioenfondsen. De richtlijn is ontwikkeld in 2003 en werd daarna verwerkt in nationale wetgeving. In 2014 deed de Europese Commissie een herzieningsvoorstel. De afgelopen twee jaar werd daarover onderhandeld door de Europese lidstaten. Eind juni 2016 bereikten ze een akkoord. De verwachting is dat eind dit jaar ook het Europese Parlement instemt en de richtlijnen worden ingevoerd.

Gaat Europa over onze pensioenwetten?

Nederlandse pensioenfondsen blijven gewoon onder nationaal toezicht vallen, in dit geval dus De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. De Nederlandse politiek maakt de meest regels waaraan een pensioenfonds moet voldoen (zoals het FTK of belastingwetten). *Er is dus geen sprake van overheveling van pensioengeld of pensioenrechten naar Europa of meer inspraak van buitenland op Nederlandse pensioenen, iets waar sommige Nederlanders zich zorgen over maken.*

IORP II stelt een aantal minimumvereisten aan pensioenfondsen, vooral op het gebied van bestuur en transparantie. Een pensioenfonds moet bijvoorbeeld zorgen voor goede bestuurders die prudent omgaan met het pensioengeld. Er zijn eisen aan risicobeheer, personeel en externe aanbieders en op communicatiegebied. Nederland (pensioensector, politiek en overheid) had al eerder samen met andere landen extra buffereisen voor pensioenfondsen succesvol weten tegen te houden.

Nederland heeft regelgeving op pensioengebied al goed op orde (denk aan financieel toetsingskader (FTK), Wet Pensioencommunicatie en Wet versterking bestuur pensioenfondsen), maar dat is helaas nog niet overal in Europa het geval; reden voor de Europese Commissie voor IORP II.

Wat gaat er veranderen?

Eerst wat er niet verandert: er komt geen Europees pensioenstelsel. Ieder land houdt zijn eigen stelsel.

De belangrijkste verandering is dat er nadrukkelijker regels komen voor pensioenfondsen die willen verhuizen naar een ander land in de EU. Zo wordt de rol van de verschillende nationale en Europese toezichthouders explicieter beschreven.

Ook staan er bepalingen in over sociaal en duurzaam investeren van pensioengeld. Het gaat dan vooral om de communicatie daarover naar de deelnemers en gepensioneerden. Veel van die regels die er komen, gelden nu op basis van de Nederlandse regels al voor de pensioenfondsen.

Een werkbaar compromis

Op 30 juni 2016, de laatste dag van het Nederlands Voorzitterschap, bereikten de Europese Commissie, de lidstaten en het Europese Parlement een compromis. Dat bevat een aantal wezenlijke verbeteringen in vergelijking met het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie uit maart 2014:

- De Europese toezichthouder op pensioenfondsen en verzekeraars EIOPA krijgt geen bevoegdheden om lidstaten en pensioenfondsen zelfstandig regels op te leggen. Het schrappen van zulke bevoegdheden was een van de belangrijkste voorwaarden voor de Tweede Kamer.
- Pensioenfondsen krijgen niet dwingend opgelegd hoe ze deelnemers moeten informeren over hun pensioen. De lidstaten kunnen zelf bepalen hoe hun pensioenfondsen het beste deelnemerscommunicatie kunnen inrichten. Dit is nu meer in lijn met de wet Pensioencommunicatie in ons land. Maar de vertaling naar Nederlandse wetgeving vraagt nog wel extra aandacht.
- Op het gebied van governance (het bestuur van een pensioenfonds) zijn de regels algemener geformuleerd, waardoor er meer ruimte is voor lidstaten om hier zelf invulling aan te geven. Het is goed dat EIOPA niet de bevoegdheid krijgt pensioenfondsen te onderwerpen aan risico-evaluatie, waarmee deze toezichthouder alsnog (op termijn) extra buffereisen zou kunnen stellen.
- Fondsen hoeven niet langer verplicht een bewaarder in te stellen voor beschikbarepremiereregelingen (DC), zolang fondsen de bescherming die een bewaarder biedt maar op een andere manier vormgeven (zoals in Nederland het geval is).
- De evaluatietermijn van de richtlijn is verlengd van vier naar zes jaar. Hiermee zijn voor langere termijn geen nieuwe, meer ingrijpende, voorstellen vanuit de EU te verwachten.

Wat worden de regels voor een verhuizing van een pensioenfonds naar het buitenland?

Pensioenfondsen mogen alleen hun pensioenvermogen in het buitenland onderbrengen als de rechten van de deelnemers niet worden aangetast. Ook moeten de rechten van de achterblijvers voldoende worden beschermd en moet een pensioenfonds volgens de Nederlandse regels voldoende geld in kas hebben. Als een pensioenfonds in zogenoemde onderdekking is en dus een herstelplan heeft voorgelegd aan De Nederlandsche Bank (DNB), dan mag een pensioenfonds niet verhuizen.

Afgesproken is dat de nationale toezichthouder, in Nederland DNB, daar een beslissende stem in heeft. De Europese toezichthouder mag wel bemiddelen als er verschil van mening is tussen de toezichthouders van de verschillende landen, maar de eigen nationale toezichthouder geeft de doorslag.

Daarbij geldt dat ook de deelnemers zelf een verhuizing kunnen blokkeren. Alleen als de meerderheid instemt, mag een pensioenfonds naar het buitenland. Volgens staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken, die over de pensioenen gaat, zijn de deelnemers en gepensioneerden door de nieuwe richtlijnen beter beschermd.

Gaan er nu meer Nederlandse pensioenfondsen verhuizen naar het buitenland?

De Pensioenfederatie, de branchevereniging van pensioenfondsen, verwacht niet dat meer pensioenfondsen dan nu naar het buitenland vertrekken. Volgens de vereniging wordt het door het vetorecht van

DNB eerder moeilijker dan makkelijker voor pensioenfondsen om te verhuizen.

Nu al verhuist er af en toe een pensioenfonds naar het buitenland. Dat zijn vooral pensioenfondsen van internationale ondernemingen die in verschillende landen een pensioen aanbieden en die naar België gaan. Dat doen ze vooral omdat het goedkoper en makkelijker is om vanuit België pensioenregelingen voor de verschillende Europese landen te beheren. Ook nu al moet dat worden voorgelegd aan DNB.

Maakt de richtlijn het makkelijker dat Nederlands pensioenvermogen wordt verdeeld over de zwakkere eurolanden?

Nederlands pensioenvermogen gaat alleen naar het buitenland als het pensioenfonds verhuist. De nieuwe richtlijnen gaan niet over de verdeling van Nederlands pensioenvermogen naar het buitenland. Dat zijn spookverhalen die in sommige media als “waar” werden neergeschreven. Niet dus.

Hoe nu verder?

De Nederlandse pensioensector heeft al eerder aangegeven dat met deze aanpassingen de belangrijkste knelpunten zijn weggenomen. De IORP Richtlijn zal nu worden vertaald in nationale wetgeving, waaronder de Pensioenwet. Met een implementatietermijn van twee jaar voor de lidstaten betekent dat dat de eisen uit de richtlijn niet voor 1 juli 2018 van kracht worden voor Nederlandse pensioenfondsen.

Bronnen: [NOS](#), [PGGM](#)

Lees hier meer over IORP II:

- IORP II: Europese Raad komt met realistische pensioenrichtlijn (PGGM, 18 december 2014)
- Brussel tilt controversiële pensioenwet over Brits EU-referendum (Elsevier, 16 juni 2016)
- Kamervragen van het lid Omtzigt over de herziening van de IORP-richtlijn(Ministerie SoZaWe 24 juni 2016)
- Resultaat IORP II onderhandelingen naar Kamer (Pensioenfederatie, 29 juni 2016)
- Pensioenen – Nederland geeft regelgeving te gemakkelijk uit handen (Elsevier, 5 juli 2016)
- Europees pensioenakkoord – IORP II (KLM pensioenfonds, 7 juli 2016)
- De pensioenprut van Geenstijl (The Post, Paul Tang 7 juli 2016)
- Wat het ABP er over zegt (ABP website, 21 juli 2016)